

WOJEWODA DOLNOŚLĄSKI

Wrocław, dnia 20 maja 2024 r.

ZP-NKWR.431.2.22.2024.PSZ

Pani
Małgorzata Gajewicz
Kierownik
Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej
w Janowicach Wielkich

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

W dniu 13 maja 2024 r., na podstawie art. 186 ust. 1 pkt 3 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (tj. Dz. U. z 2024 r. poz. 177 z późn. zm.), dalej zwanej „ustawą”, kontrolerzy Piotr Szafarowicz główny specjalista i Jacek Sujka inspektor wojewódzki z Wydziału Zdrowia i Polityki Społecznej Dolnośląskiego Urzędu Wojewódzkiego we Wrocławiu przeprowadzili kontrolę kompleksową w trybie zwykłym w Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej w Janowicach Wielkich, zwanym dalej „Ośrodkiem” lub „GOPS”.

Przedmiotem kontroli była ocena organizacji systemu pracy z rodziną w gminie oraz zgodność zatrudniania asystenta rodziny z wymogami kwalifikacyjnymi. Kontrolę przeprowadzono zgodnie z zatwierdzonym w dniu 19 grudnia 2023 r. przez Wojewodę Dolnośląskiego Planem Kontroli na I półrocze 2024 r.

W okresie objętym kontrolą, tj. od dnia 1 maja 2023 r. do dnia 13 maja 2024 r., funkcję kierownika Ośrodka pełniła Pani Małgorzata Gajewicz, odpowiedzialna za realizację zadań w ocenianych obszarach. W wyniku przeprowadzonej kontroli wydaje się ocenę pozytywną, a jej uzasadnieniem jest ustalony stan faktyczny i prawny. Kontrola została odnotowana w Księżce kontroli Ośrodka pod numerem 13/2024.

Postępowanie kontrolne przeprowadzono na podstawie przedłożonej dokumentacji dotyczącej organizacji systemu pracy z rodziną w gminie, aktów prawa miejscowego, dokumentacji potwierdzającej kwalifikacje zawodowe i zatrudnienie asystenta rodziny oraz wyjaśnień złożonych przez kierownika Ośrodka.

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Janowicach Wielkich jest jednostką organizacyjną i budżetową Gminy Janowice Wielkie. Obowiązek realizacji przez Ośrodek

zadań z zakresu ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej wynika z treści § 7 ust. 1 i § 25 Regulaminu organizacyjnego Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Janowicach Wielkich wprowadzonego zarządzeniem nr 1/2016 kierownika GOPS. Na podstawie zarządzenia nr 32/2012 z dnia 10 kwietnia 2012 r. wójta Gminy Janowice Wielkie kierownik Ośrodka został upoważniony do prowadzenia wszelkich postępowań z zakresu wspierania rodziny i wydawania decyzji (*dowód: akta kontroli str. 38*).

Zgodnie z art. 176 pkt 1 ustawy, do zadań własnych gminy należy opracowanie i realizacja 3 – letniego gminnego programu wspierania rodziny. Mając na uwadze powyższy obowiązek, w okresie objętym kontrolą, w Gminie Janowice Wielkie obowiązywała uchwała Rady Gminy Janowice Wielkie Nr XLII/231/2022 z dnia 20 grudnia 2022 r. w sprawie przyjęcia Gminnego Programu Wspierania Rodziny w Gminie Janowice Wielkie na lata 2023 – 2025, zwanego dalej „Programem”. Program składał się z siedmiu części: Wprowadzenie, Terminologia, Diagnoza społeczna Gminy Janowice Wielkie, Analiza SWOT, Dane Programu, Cele oraz Monitoring i ewaluacja Programu. W części dotyczącej diagnozy społecznej wskazano na potrzeby mieszkańców gminy w zakresie udzielanej pomocy finansowej, rzeczowej i pracy socjalnej. Jako najczęściej występujące powody ubiegania się o pomoc wymieniono: ubóstwo, sieroctwo, potrzebę ochrony macierzyństwa, bezrobocie, niepełnosprawność, bezradność w sprawach opiekuńczo – wychowawczych, alkoholizm, narkomanię oraz przemoc w rodzinie. Program, jako cel główny, zakłada konieczność podejmowania działań profilaktycznych i edukacyjnych na rzecz rodzin z terenu gminy, ze szczególnym uwzględnieniem potrzeb rodzin z trudnościami w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczych. Wśród celów szczegółowych należy wyróżnić m.in. rozwój usług i form wsparcia na rzecz rodziny, a także usprawnienie współpracy podmiotów działających na jej rzecz. W katalogu działań przewidzianych do realizacji w latach 2023 – 2025 ujęto prowadzenie świetlic wiejskich jako form wsparcia rodziny (*dowód: akta kontroli str. 24 – 38*).

Zgodnie z art. 10 ust. 1 ustawy, za organizację i prowadzenie pracy z rodziną odpowiedzialna jest gmina lub podmiot, któremu gmina zleciła realizację tego zadania. W okresie objętym kontrolą rodziny, osoby samotne, klienci Ośrodka oraz mieszkańcy gminy mieli możliwość korzystania z nieodpłatnej pomocy specjalistycznej. GOPS w Janowicach Wielkich kierował osoby, które przeżywały trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczych do specjalistów, takich jak psycholog, terapeuta, prawnik, pedagog, itp. Poradnictwo specjalistyczne udzielane było w następujących instytucjach: Ośrodku Interwencji Kryzysowej w Jeleniej Górze, Poradni Psychologicznej dla dzieci i młodzieży Era

Psyche w Radomierzu, Publicznej Poradni Psychologiczno – Pedagogicznej w Kowarach, oraz w Punkcie nieodpłatnej pomocy prawnej. Dodatkowo, w ramach Gminnego Programu Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Narkomanii mieszkańcy gminy mieli także możliwość skorzystania z nieodpłatnej pomocy prowadzonej przez specjalistów (terapeuty i psychologa) w Punkcie Konsultacyjnym czynnym w Janowicach Wielkich, Komarnie i Trzciesku. Spotkania osób z problemem alkoholowym, w ramach grupy wsparcia, odbywały się raz w tygodniu w Ośrodku. Pomocy w zakresie zapewniania terapii i mediacji udzielali pracownicy Punktu Konsultacyjnego w Janowicach Wielkich. W badanym okresie działania terapeuty dotyczyły przede wszystkim osób z problemem alkoholowym i członków ich rodzin, natomiast w ramach mediacji udzielono pomocy jednemu małżeństwu w kwestii opieki nad osobą ubezwłasnowolnioną. Z kolei pomoc prawną zapewniał adwokat i radca prawny w Urzędzie Gminy w Janowicach Wielkich oraz w Punkcie nieodpłatnej pomocy prawnej (*dowód: akta kontroli str. 14 – 19*).

W okresie objętym kontrolą w Gminie Janowice Wielkie został złożony jeden wniosek o przyznanie usług opiekuńczych. Ocenie poddano akta postępowania administracyjnego pod kątem legalności, terminowości i rzetelności. Nie stwierdzono nieprawidłowości w tym zakresie (*dowód: akta kontroli str. 38 – 39*).

Rodzinom przeżywającym trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczych Gmina zapewniała pomoc asystenta rodziny. W badanym okresie z Ośrodkiem współpracował jeden asystent na podstawie umowy zlecenia, w wymiarze godzinowym odpowiadającym ¼ etatu. Asystą objęte były trzy rodziny. W czasie współpracy z Ośrodkiem praca asystenta nie była łączona z obowiązkami pracownika socjalnego na terenie gminy Janowice Wielkie, jak również asystent nie prowadził postępowań administracyjnych z zakresu świadczeń realizowanych przez Gminę, co zgodne jest z art. 17 ust. 2 – 4 ustawy (*dowód: akta kontroli str. 20 – 21*).

Na podstawie trzech tomów akt zawierających dokumentację pracy asystenta z rodziną, dokonano oceny prawidłowości i zgodności realizowanych zadań z wymogami określonymi w ustawie i stwierdzono, co następuje:

- a) wgląd przez pracownika socjalnego w sytuację rodziny spowodowany był uzależnieniem od alkoholu i narkotyków rodziców oraz problemami opiekuńczo – wychowawczymi z dziećmi;
- b) zgodnie z art. 11 ust. 1 ustawy pracownik socjalny udał się do rodziny i sporządził wywiad środowiskowy;

- c) zgodnie z art. 11 ust. 3 ustawy pracownik socjalny niezwłocznie po sporządzeniu wywiadu środowiskowego w rodzinie dokonał analizy jej sytuacji i wystąpił do kierownika Ośrodka z wnioskiem o przydzielenie asysty;
- d) zgodnie z art. 11 ust. 4 ustawy kierownik Ośrodka przydzielił rodzinie asystenta;
- e) zgodnie z art. 8 ust. 3 ustawy pobrano od rodzin zgodę na współpracę z asystentem rodziny;
- f) zgodnie z art. 15 ust. 1 pkt 1 ustawy asystent sporządził dla rodziny „plan pracy z rodziną” na podstawie uprzednio zebranych informacji. W planach zostały określone zakresy realizowanych działań, terminy ich realizacji oraz przewidywane efekty tych działań;
- g) zgodnie z art. 15 ust. 1 pkt 15 ustawy sporządzano okresową ocenę sytuacji rodziny wraz z wnioskiem o zasadności dalszej współpracy z rodziną. Kierownik Ośrodka potwierdzał zapoznanie się z ww. dokumentem.

Asystent rodziny, w ramach dokumentowania swojej pracy, prowadził „Dziennik wizyt w środowisku rodzinnym” oraz „Dziennik pracy asystenta rodziny” (*dowód: akta kontroli str. 40 – 42*).

Na podstawie art. 29 i art. 31 ustawy, rodzina przeżywająca trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczych może być objęta pomocą rodziny wspierającej, która przy współpracy asystenta rodziny, pomaga w opiece i wychowaniu dzieci lub prowadzeniu gospodarstwa domowego. Kierownik Ośrodka oświadczył, że w gminie Janowice Wielkie nie funkcjonowały rodziny wspierające. Pouczono o konieczności podjęcia działań mających na celu próbę pozyskania takich rodzin (*dowód: akta kontroli str. 21*).

W związku z art. 176 pkt 3 lit. c ustawy kierownik w Ankiecie z działalności Ośrodka w okresie objętym kontrolą oświadczył, że na terenie gminy Janowice Wielkie nie funkcjonuje placówka wsparcia dziennego w rozumieniu ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej. Głównym powodem braku takiej placówki są ograniczone środki finansowe oraz fakt, że na terenie gminy funkcjonują cztery świetlice wiejskie w sołectwach Janowice Wielkie, Trzczańskie, Radomierz i Komarno. W świetlicach dzieci spędzają swój czas wolny. Mogą uczestniczyć w zajęciach kulturalnych, edukacyjnych, rekreacyjnych oraz spotkaniach integracyjnych. W ramach pracy świetlic wiejskich prowadzone są także różne inicjatywy wspierające lokalną społeczność. Świetlice czynne są w godzinach popołudniowych. Wynagrodzenia opiekunów pokrywane są ze środków Gminy Janowice Wielkie. Z uwagi na rosnącą liczbę rodzin z dysfunkcjami opiekuńczo – wychowawczymi istnieje w gminie potrzeba objęcia opieką dzieci, które w świetlicy wiejskiej

(działającej na zasadach placówki wsparcia dziennego) miałyby zapewnioną pomoc w nauce oraz organizację czasu wolnego przez wykwalifikowaną kadrę pedagogiczną.

O potrzebie realizacji przez Gminę Janowice Wielkie zadania własnego w zakresie prowadzenia placówek wsparcia dziennego oraz zapewnienia w nich miejsc dla dzieci, organ kontroli powiadomi wójta odrębnym pismem (*dowód: akta kontroli str. 21*).

Zgodnie z art. 176 pkt 5 i art. 191 ust. 9 i 10 ustawy, gmina właściwa ze względu na miejsce zamieszkania dziecka przed umieszczeniem go po raz pierwszy w pieczy zastępczej ponosi wydatki na jego opiekę i wychowanie w przypadku umieszczenia w rodzinnej lub instytucjonalnej pieczy zastępczej. Na dzień kontroli 7 dzieci pochodzących z gminy Janowice Wielkie umieszczonych było w rodzinnych formach pieczy zastępczej. Ośrodek na bieżąco ponosił wydatki na opiekę i wychowanie dzieci na podstawie not księgowych przekazywanych przez Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Jeleniej Górze (*dowód: akta kontroli str. 22, 43 – 45*).

Art. 179 ust. 1 ustawy nakłada na wójta obowiązek złożenia radzie gminy sprawozdania z realizacji zadań z zakresu wspierania rodziny oraz przedstawienia potrzeb związanych z realizacją tych zadań, w terminie do dnia 31 marca każdego roku. W praktyce kierownik jednostki organizacyjnej gminy realizującej zadania z zakresu wspierania i pracy z rodziną jest odpowiedzialny za przygotowanie projektu dokumentu. Kierownik Ośrodka przekazał do akt kontroli kopię sprawozdania z zakresu wspierania rodziny oraz potrzeb związanych z realizacją zadań na terenie Gminy Janowice Wielkie za rok 2023. Sprawozdanie zostało złożone Radzie Gminy Janowice Wielkie w dniu 6 marca 2024 r. (*dowód: akta kontroli str. 22, 46 – 59*).

Osoba współpracująca z Ośrodkiem i realizująca w ramach umowy zlecenia zadania asystenta rodziny miała wykształcenie wyższe magisterskie na kierunku filologia polska uzupełnione studiami podyplomowymi w zakresie terapii pedagogicznej oraz ukończony kurs kwalifikacyjny na asystenta rodziny, organizowany przez Kolegium Pracowników Służb Społecznych w Biłgoraju na podstawie decyzji nr 12/2014/Ar Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 25 sierpnia 2014 r. Asystent spełnił również wymogi określone w art. 12 ust. 1 pkt 2 – 5 ustawy (*dowód: akta kontroli str. 60 – 65*).

Zgodnie z art. 176 pkt. 2 i pkt 4 lit. b ustawy w okresie objętym kontrolą asystent rodziny uczestniczył w dniu 6 listopada 2023 r. w szkoleniu pn. „Asystent Rodziny 2023 – kompleksowe ujęcie zadań, uprawnień i zatrudnienia”, zorganizowanego przez Ośrodek Kształcenia Samorządu Terytorialnego im. Waleriana Pańki Fundacji Rozwoju Demokracji Lokalnej. Koszty szkolenia zostały pokryte ze środków własnych gminy. W budżecie Gminy

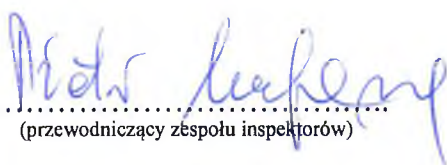
Janowice Wielkie zabezpieczane są środki finansowe z przeznaczeniem na podnoszenie kompetencji (szkoleń) asystenta rodziny (*dowód: akta kontroli str. 22, 66 – 68*).

W ramach zadań zleconych gminie z zakresu administracji rządowej Ośrodek w roku 2023 i 2024 realizował m.in. następujące programy rządowe dotyczące wspierania rodziny: „Rodzina 500+”, „Dobry Start”, „Karta Dużej Rodziny”, „Za życiem” oraz „Posiłek w szkole i w domu” (*dowód: akta kontroli str. 23*).

W wyniku przeprowadzonej kontroli kompleksowej w trybie zwykłym w Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej w Janowicach Wielkich nie stwierdzono nieprawidłowości w badanym zakresie.

POUCZENIE

Zastrzeżenia do wystąpienia pokontrolnego, w tym wystąpienia niezawierającego zaleceń pokontrolnych, składa się na zasadach określonych w art. 197d ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (tj. Dz. U. 2024 r. poz. 177 z późn. zm.).

.....
(przewodniczący zespołu inspektorów)

.....
(członek zespołu inspektorów)

Z up. WOJEWODY DOLNOŚLĄSKIEGO

Ewa Oleniacz
Zastępca Dyrektora
w Wydziale Zdrowia i Polityki Społecznej
.....
(kierownik komórki do spraw kontroli)